

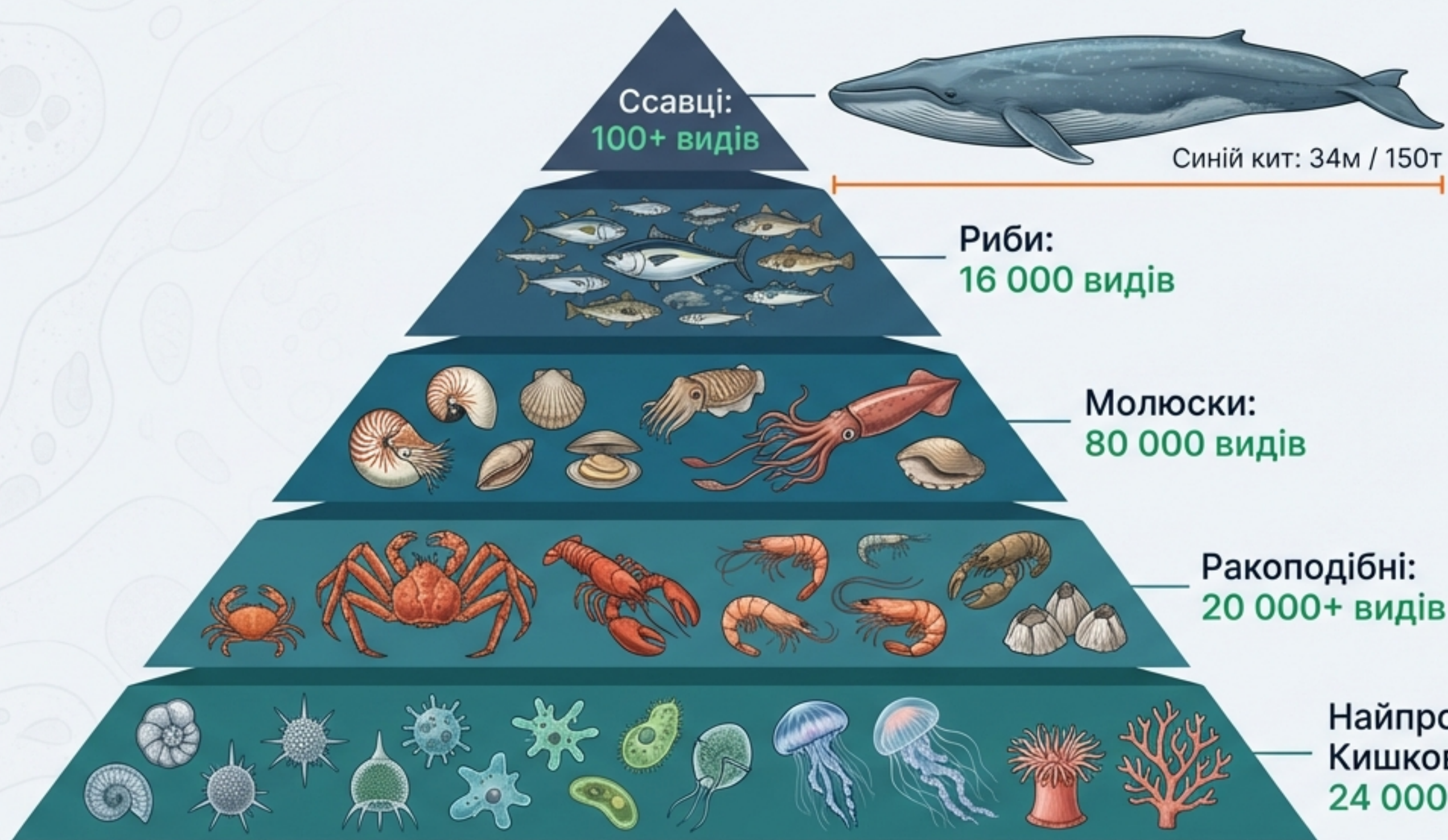
Світовий океан: Екосистеми, Загрози та Захист

Від мікроскопічного нейстону до
глобального моніторингу

Масштаб життя: Більше ніж просто вода

160 000 видів тварин та 10 000 видів рослин

Ключові терміни

Планктон

Пасивно дрейфують

Нектон

Активно плавають
(85% — риби)

Бентос

Живуть на дні

Поверхневий кордон: Нейстон і Плейстон

Функція

«Наймолодша» життєва форма. Розплідник для личинок риб та безхребетних. Критична ланка між океаном і сушею.

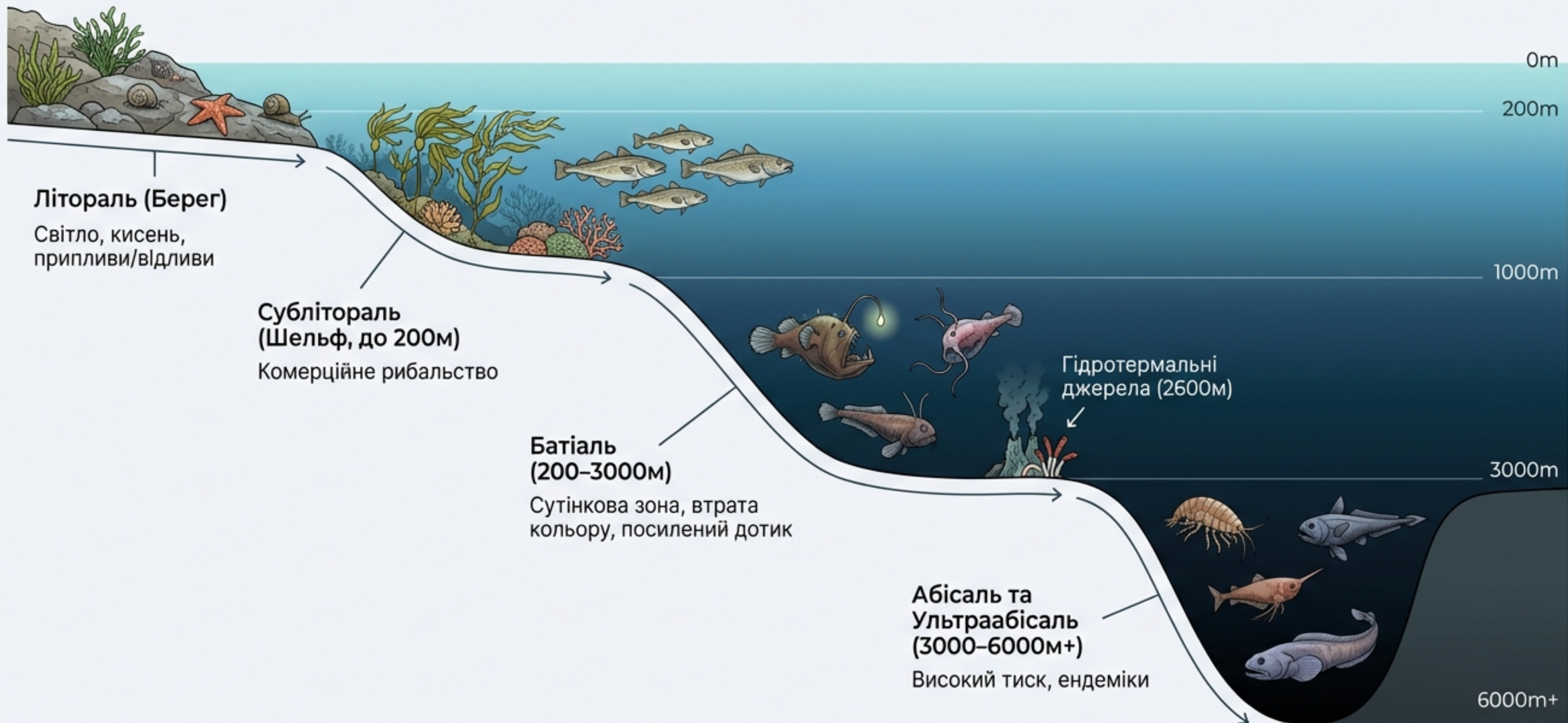

Біологічний індикатор

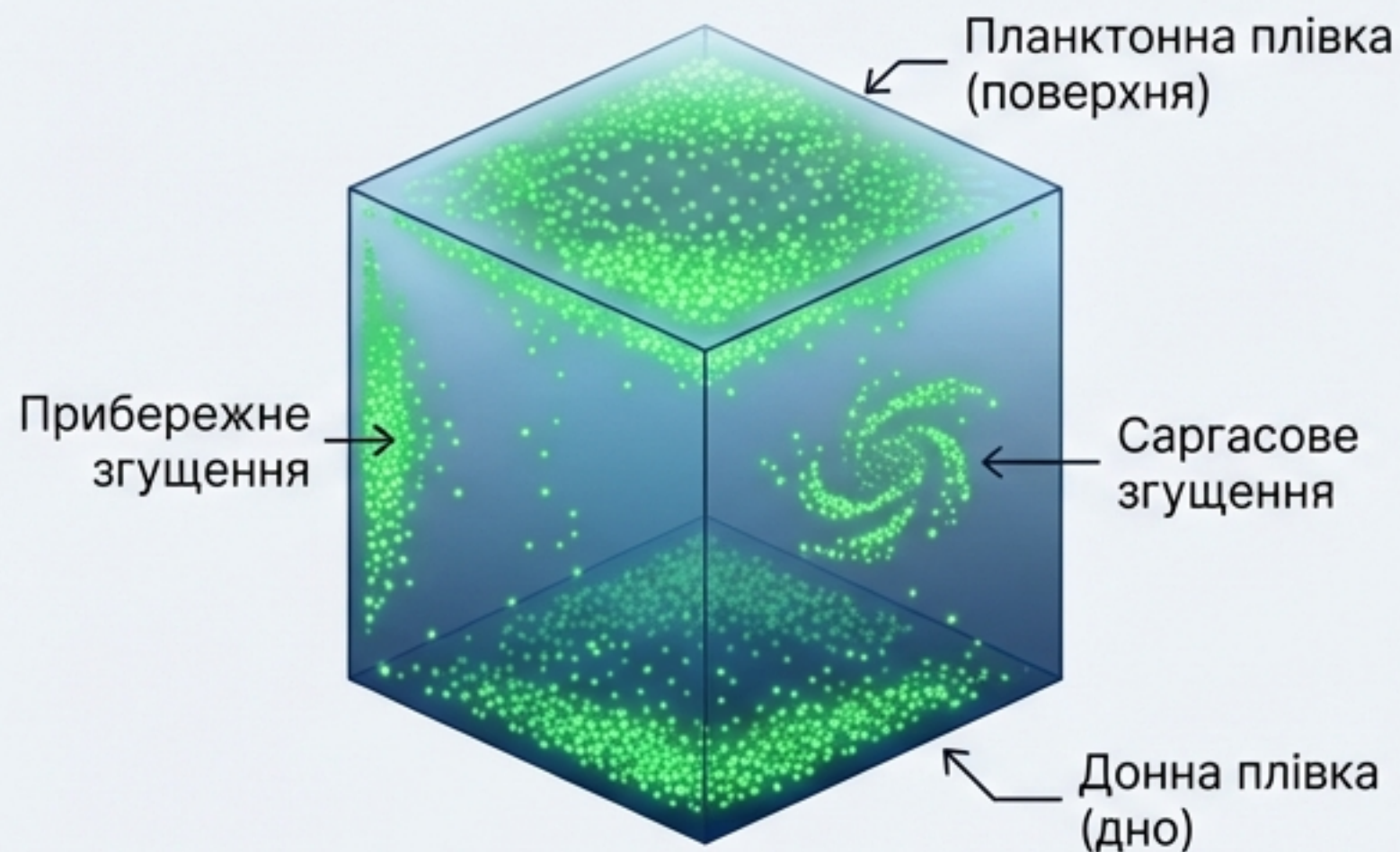
Тут концентруються забрудники: нафта, пестициди та радіонукліди. Удар припадає на найвразливіші стадії розвитку життя.

Вертикальна архітектура: Зони глибин

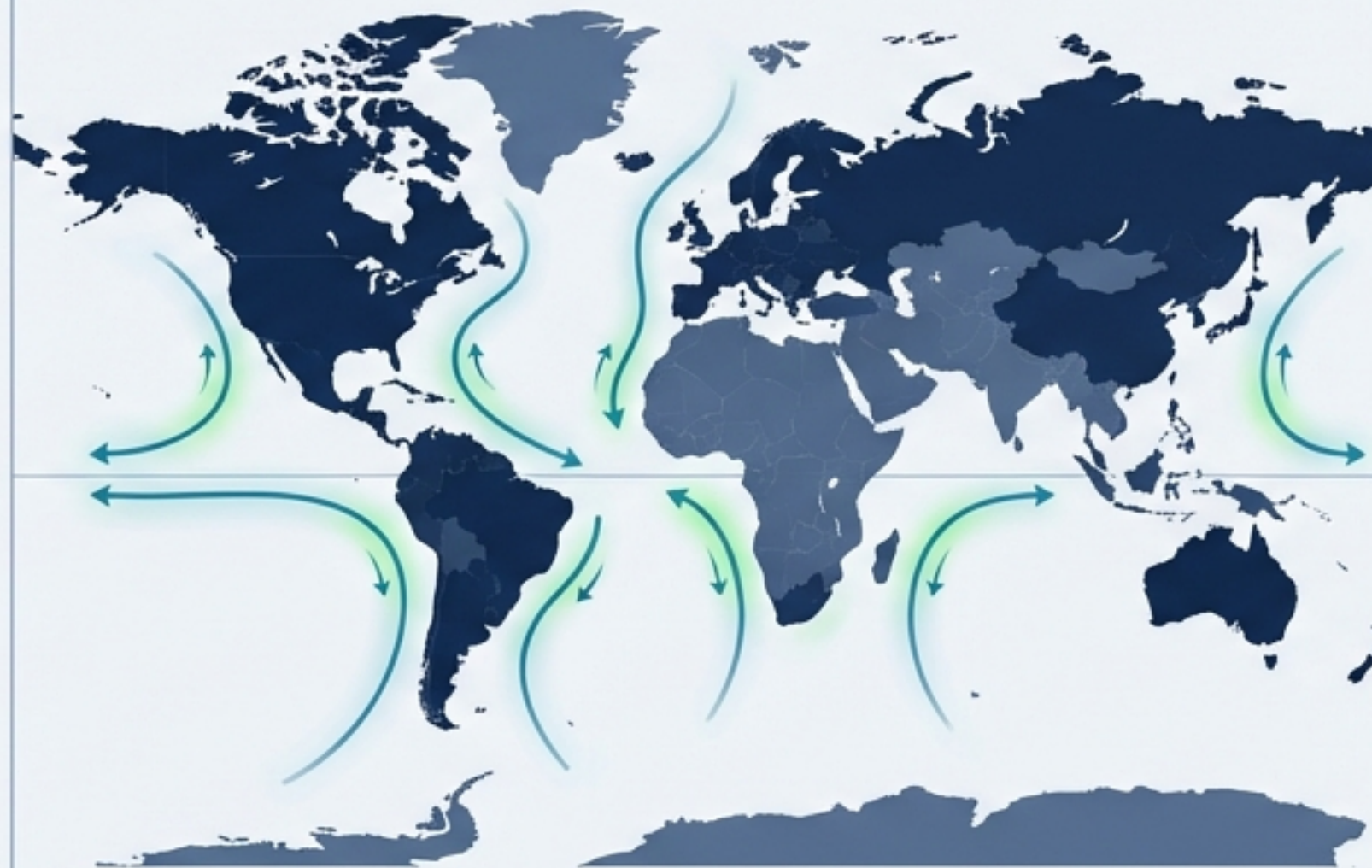
Теорії структури: Плівки життя та Симетрія

В. І. Вернадський (1926): Плівки життя

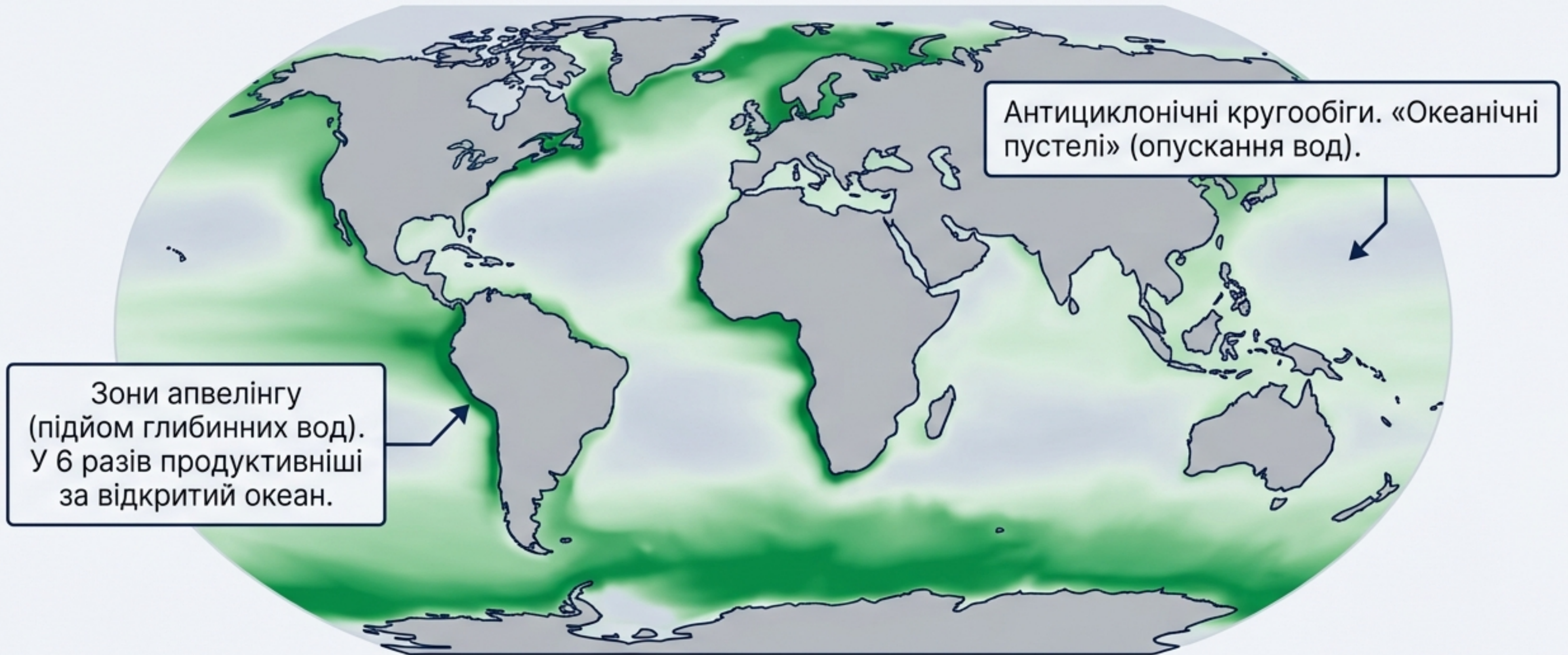
Правило 2%: Лише 2% маси океану містить «згущене» життя.

Л. А. Зенкевич (1948): Океанічна симетрія

Біологічна біполярність: явища дзеркально повторюються від екватора до полюсів.

Двигуни продуктивності: Фотосинтез і Течії

Чиста первинна продукція: 20–25 млрд тонн вуглецю на рік.

Екологічні функції: Планетарний регулятор

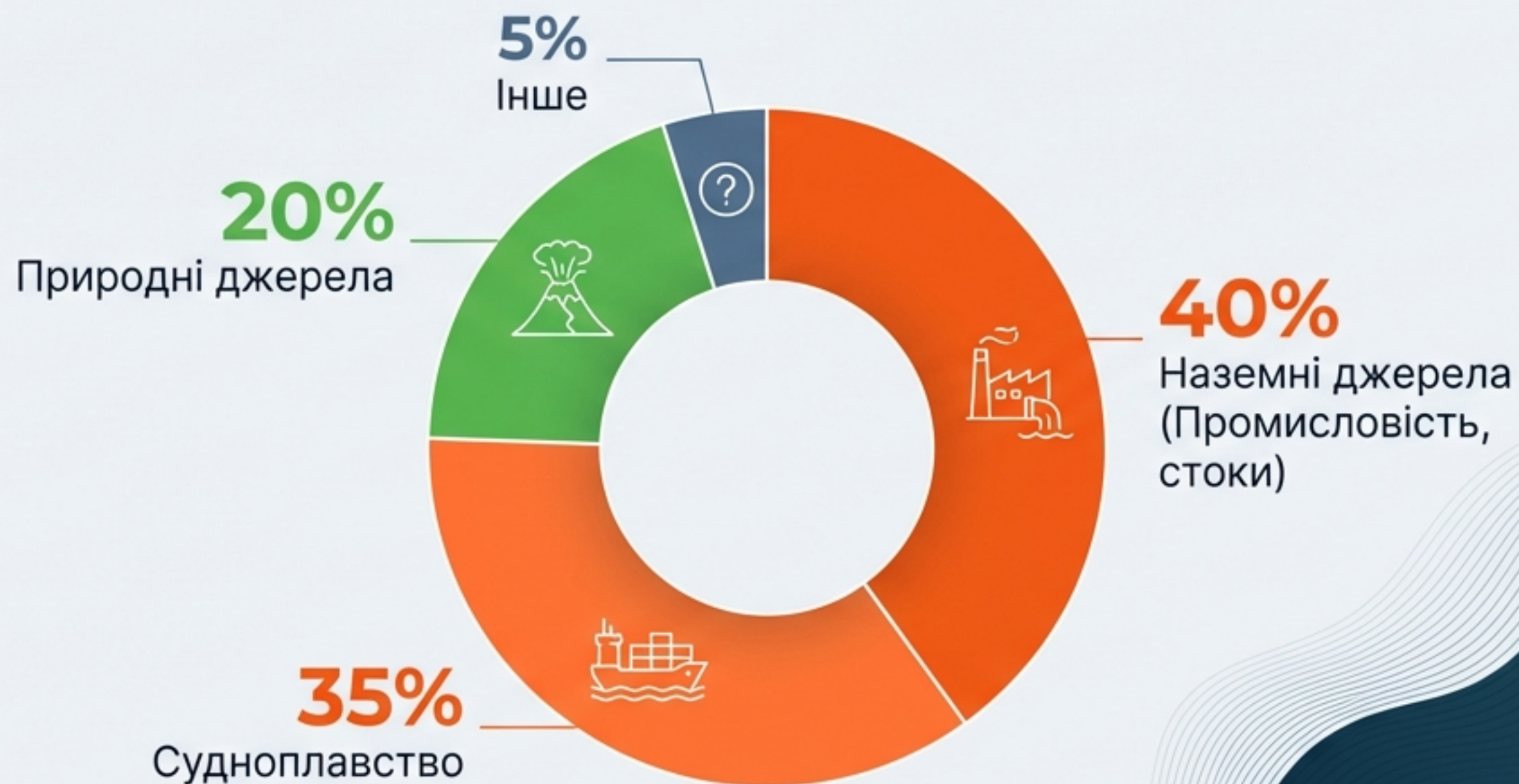

Крихкість системи

Нафтові плівки **блокують** газообмін та світло → **зупинка фотосинтезу**.

Антропогенний наступ: Джерела забруднення

Коли вплив людини перевищує геологічні фактори

65%

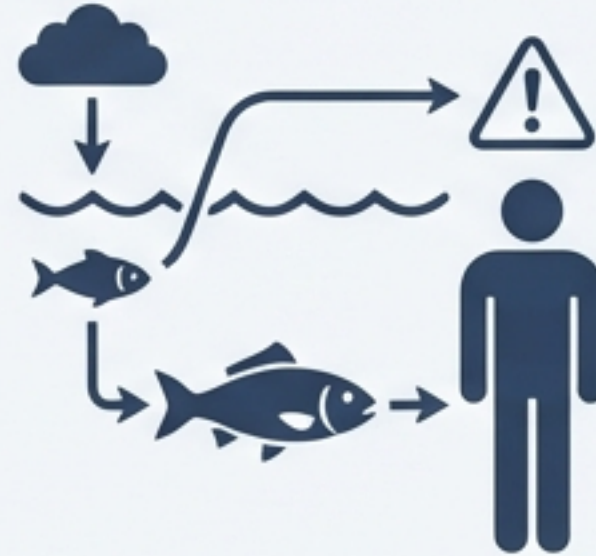
населення Землі
живе в межах
500 км від
узбережжя,
створюючи
критичний тиск
на літораль.

Хімічна небезпека: Важкі метали та Евтрофікація

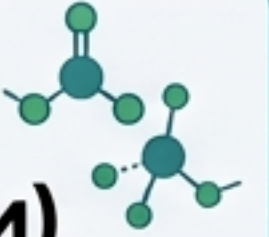

Важкі метали

- **Свинець:** 50 000 тонн/рік (через атмосферу).
- **Ртуть:** Трагедія Мінамата (Японія).
Накопичення в рибі → отруєння 600 людей, 79 загинув.

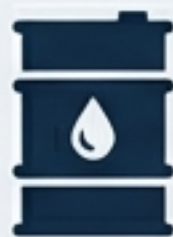
Біогени (Нітрати/Фосфати)

- Джерело: 100 млн тонн добрив.
- Наслідок: **Евтрофікація** (цвітіння води) → Дефіцит кисню → **Мертві зони**.

Чорний приплив: Нафта і Вуглеводні

Масштаб:
10–25 млн тонн
нафти щорічно.

Швидкість: 100 тонн
нафти = пляма радіусом
54м за 3 хвилини.

Механізм дії:
Блокування світла,
порушення теплообміну
птахів, **ТОКСИЧНІСТЬ.**

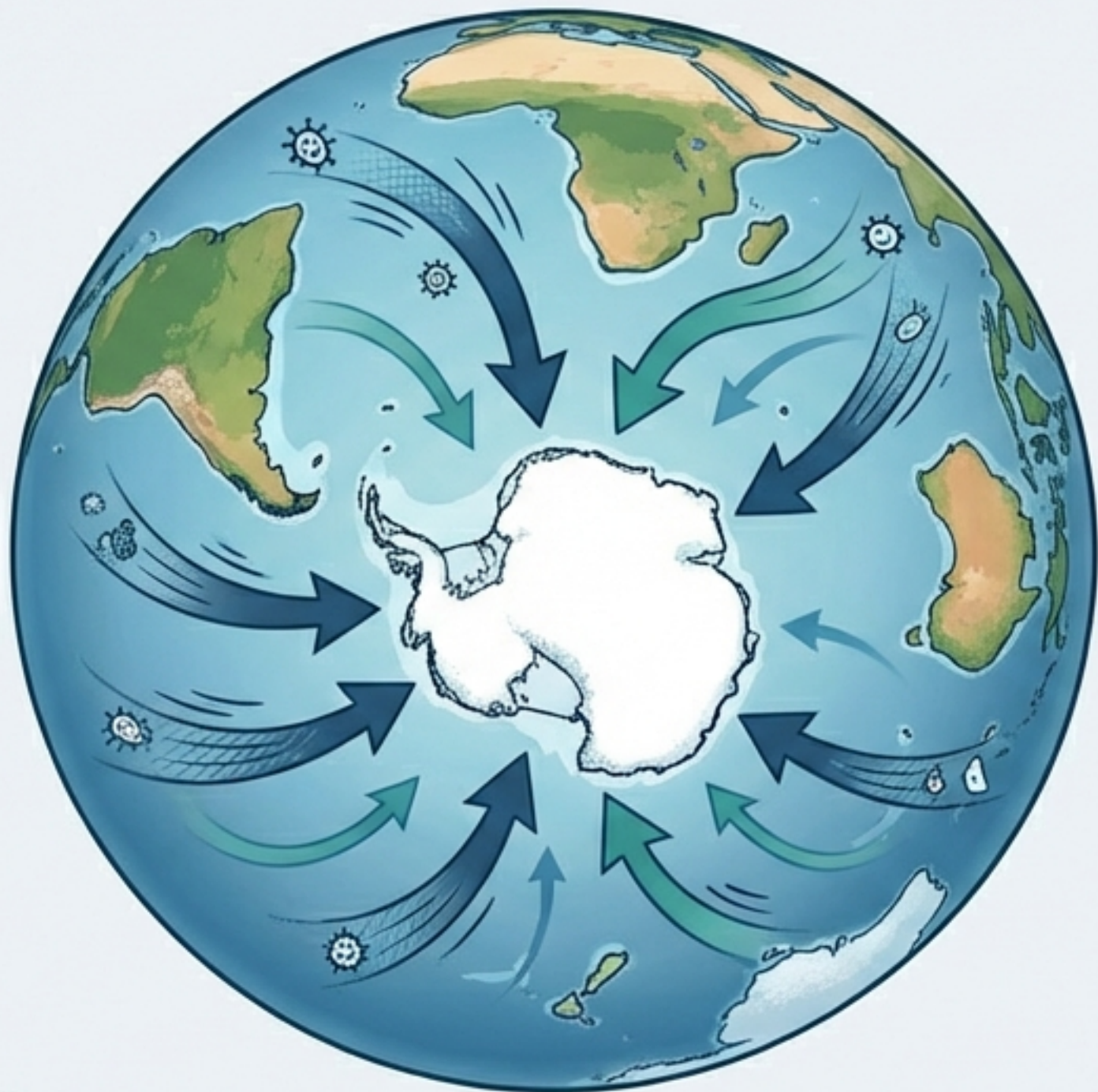
Історичні приклади: **Танкер «Metula»** (загибель **40 000 пінгвінів**) та **«Polyscommander»** («Чорний дощ»).

Стійкі отрути: Пестициди та Радіація

Пестициди (ДДТ)

- **50%** розпилених пестицидів переносяться вітром.
- **2300 тонн** знайдено в снігах Антарктиди.
- Виявлені в печінці пінгвінів та білих ведмедів.

Радіоактивні поховання

- Атлантика: **90 000 контейнерів** (США).
- Арктика: **15 реакторів** та криголам «Ленін» (СРСР).
- Атомні субмарини: **300–500л** відходів щорічно.

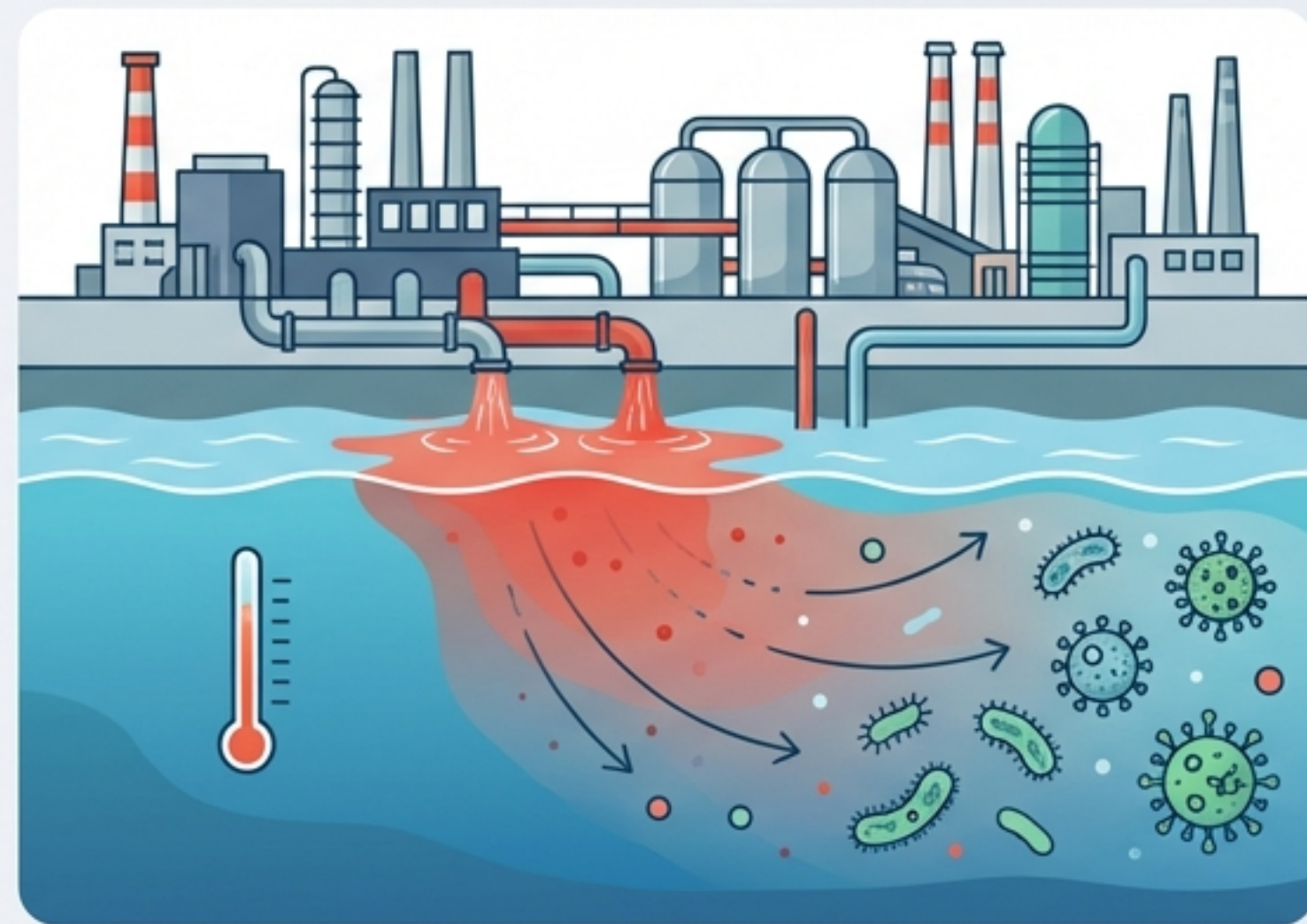
Фізичне забруднення: Пластик і Тепло

Тверді відходи

«**Велика тихоокеанська смітєва пляма**»:
Острів із пластику розміром з Європу.
Механічна блокада травлення морських
ссавців.

Тепло ве забруднення

Джерело: Електростанції та промисловість.
Наслідок: **Зниження розчинності кисню,
ріст бактерій і вірусів.**

Глобальне управління: Закони захисту

Контекст кризи: Інтенсивність життя впала на 30% за 30 років.

UN Law of the Sea (1982): «Конституція океанів».

Хартія морів: Міжнародна угода, що регулює рибальство, судноплавство та видобуток ресурсів.

Мета: Перехід від експлуатації до раціонального використання.

Екологічний моніторинг: Діагноз і Прогноз

Спостереження

Оцінка стану

Прогноз

Ключові завдання

- Визначення джерел та шляхів міграції токсинів.
- Встановлення **«Критичних концентрацій»** (межа незворотності).
- Математичне моделювання наслідків.

Три лінії оборони: Пункти спостереження

Завдання людства — зберегти унікальну екосистему океану як джерело життя на планеті.

